

੧੬ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਸ੍ਰੀ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ

ਤੇ

ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ

ਦਾ

ਸੁਖੈਨ ਉਰਦੁ ਨਜ਼ਮ ਵਿਚ ਟੀਕਾ

ਟੀਕਾਕਾਰ

ਖਾਨ ਬਹਾਦਰ ਖਾਜ਼ਾਦਿਲ ਮੁਹੰਮਦ ਐਮ.ਏ.

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ

ਭਾਈ ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ









ਸਭ ਹੱਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ ।

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

‡ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ ਵਿਖੇ ‡

‡ ਸ੍ਰੀ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ‡

ਤੇ

‡ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ‡

ਦਾ

ਸੁਖੈਨ ਉਰਦੂ ਨਜ਼ਮ ਵਿਚ ਟੀਕਾ

—ਟੀਕਾਕਾਰ—

ਖਾਨ ਬਹਾਦਰ ਖ਼ਾਜ਼ਾ ਦਿਲ ਮੁਹੰਮਦ ਐਮ.ਏ.

ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਤੇ ਰੀਟਾਇਰਡ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ  
ਇਸਲਾਮੀਆਂ ਕਾਲਜ, ਲਾਹੌਰ

—: ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀਕਾਰ :-

ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

—ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ—

ਭਾਈ ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਾਲੇ

ਬਾਜ਼ਾਰ ਮਾਈ ਸੇਵਾਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ



## ਮੁਢਲੇ ਸ਼ਬਦ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਪਰਮ ਪਾਵਨ ਬਾਣੀ ਸ੍ਰੀ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਬਾਣੀ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਲੱਖਾਂ ਪ੍ਰਮੀ ਹਰ ਰਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਪਾਠ ਕਰਕੇ ਆਤਮਕ ਆਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਣੀਆਂ ਦੇ ਗੂੜ੍ਹ ਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਸੁਖੈਨ ਟੀਕੇ ਰਚੇ ਹਨ।

ਸੂਰਗਵਾਸੀ ਉੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਖ਼ਾਜ਼ਾ ਦਿਲ ਮੁਹੰਮਦ ਜੀ ਐਮ.ਏ. ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਬਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ। ਆਪ ਨੂੰ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਆਤਮਕ ਆਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਅਨੁਭਵ ਆਪ ਇਉਂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ :--

੧. ਜਪੁਜੀ ਵਹ ਮੁਕੱਦਸ<sup>੧</sup> ਅਰਫਾਨੀ<sup>੨</sup> ਔਰ ਰੂਹਾਨੀ<sup>੩</sup> ਪਾਕ<sup>੪</sup> ਕਲਾਮ ਹੈ, ਜਿਸੇ ਲਾਖੋਂ ਇਨਸਾਨ ਸੁਬਹ ਕੇ ਸੁਹਾਨੇ ਵਕਤ ਮੇਂ ਅਪਨੇ ਖਾਲਿਕ<sup>੫</sup> ਕੇ ਹਜ਼ੂਰ ਮੇਂ ਤਵਜੂਹ<sup>੬</sup> ਔਰ ਸ਼ੌਕ ਸੇ ਪੜ੍ਹਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਉਸ ਕੇ ਸਾਹਮਨੇ ਅਪਨੇ ਅਜੂਜਣ<sup>੭</sup> ਕਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰਕੇ ਅਬਦ<sup>੮</sup> ਔਰ ਮਾਬੂਦ<sup>੯</sup> ਕਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਉਸਵਾਰ<sup>੧੦</sup> ਕਰਤੇ ਹੈਂ.....।

੨. ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਏਕ ਮੁਕੱਦਸ<sup>੧੦</sup> ਨਜ਼ਮ ਹੈ, ਜਿਸੇ ਸਿਖ ਮਤ ਕੇ ਪਾਂਚਵੇਂ ਰਹਿਨੁਮਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਤਸਨੀਫ ਕੀਆ।..... ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਕੇ ਅਲਫਾਜ਼ ਏਕ ਐਸੇ ਆਰਿਫ-ਹਕੀਕੀ<sup>੧੧</sup> ਕੇ ਜਜ਼ਬਾਤ<sup>੧੨</sup> ਕਾ ਮੁਰੱਕਜ਼<sup>੧੩</sup> ਹੈਂ, ਜਿਸੇ ਹਰ ਤਰਫ ਖੁਦਾ ਹੀ ਕੀ ਜਾਤ ਔਰ ਉਸੀ ਕਾ ਜਮਾਲ<sup>੧੪</sup> ਔਰ ਜਲਾਲ<sup>੧੫</sup> ਨਜ਼ਰ ਆਤਾ ਹੈ। ਯੇਹ ਐਸੇ ਦਿਲ ਕੀ ਆਵਾਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਭਗਤੀ ਔਰ ਗਿਆਨ ਸੇ ਭਰਪੂਰ, ਪ੍ਰੇਮ ਔਰ ਮੁਹੱਬਤ ਸੇ ਸਰਸਾਰ<sup>੧੬</sup>, ਅਪਨੇ ਮਾਲਿਕ ਔਰ ਮਹਿਬੂਬ<sup>੧੭</sup> ਕੀ ਯਾਦ ਮੇਂ ਸਰਮਸਤ<sup>੧੮</sup> ਹੈ ਔਰ ਜਿਸੇ ਖੁਦਾ ਕੇ ਸਿਵਾ ਕੋਈ ਔਰ ਲਗਨ ਨਹੀਂ...।"

੧. ਪਵਿੱਤ੍ਰ। ੨. ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਮਈ। ੩. ਆਤਮਕ। ੪. ਸ਼ਿਰਜਨਹਾਰ।  
੫. ਧਿਆਨ ਜੋੜਕੇ। ੬. ਨਿਮ੍ਰਤਾ। ੭. ਭਗਤ। ੮. ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ। ੯. ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ।  
੧੦. ਪਵਿੱਤ੍ਰ। ੧੧. ਬ੍ਰਹਮਵੇਤਾ। ੧੨. ਭਾਵਨਾਵਾਂ। ੧੩. ਸੰਗ੍ਰਹਿ  
੧੪. ਸੁੰਦਰਤਾ। ੧੫. ਤੇਜ਼। ੧੬. ਪਰੀਪੂਰਨ। ੧੭. ਪ੍ਰੀਤਮ। ੧੮. ਮਗਨ।



ਖੂਜਾ ਜੀ ਨੇ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਦੋਹਾਂ ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਆਤਮਕ ਆਨੰਦ  
ਮਾਣਿਆਂ ਤੇ ਅਗੋਂ ਉਰਦੂ ਪੜ੍ਹੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਲਈ ਆਪ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ  
ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਭਾਵਾਰਥ ਟੀਕਾ ਸੁਖੈਨ ਉਰਦੂ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਤੇ  
ਛਪਵਾਇਆ। ਇਸ ਤਰਜਮੇ ਦੀ ਬੜੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਹੋਈ। ਲੱਖਾਂ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ  
ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਤਮਕ ਰਸ ਮਾਣਿਆਂ।

ਪੰਜਾਬ ਗੌਰਮੰਟ ਨੇ ਖੂਜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ (ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ)  
ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਇਸ ਤਰਜਮੇ ਦਾ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਦਿਤਾ ਸੀ।

ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਛਪਣ ਪਰ ਅਨੇਕਾਂ ਸਿਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ  
ਨੇ ਆਪ ਦੀ ਇਸ ਅਮੋਲਕ ਰਚਨਾ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਹੁਣ ਤਕ ਇਸ ਤਰਜਮੇ ਤੋਂ ਉਰਦੂ ਪੜ੍ਹੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੀ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ  
ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਇਸ ਉਰਦੂ ਤਰਜਮੇ ਨੂੰ ਦਾਸ  
ਨੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਤੇ ਅੱਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਹੇਠਾਂ  
ਦਿਤੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਮੰਗ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰਖ ਕੇ  
ਸ: ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਾਲਕ ਫਰਮ ਭਾਈ ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ  
ਜੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਾਲੇ, ਬਾਜ਼ਾਰ ਮਾਈ ਸੇਵਾਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ  
ਛਪਵਾਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਤਕ ਪੁਚਾਣ ਦਾ ਉਦਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਆਸ ਹੈ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕ ਇਸ ਰਚਨਾ ਤੋਂ ਆਤਮਕ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ  
ਕਰਨਗੇ।

ਮੈਂ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਲਾਸਾਨੀ ਸੋਧਕ ਗਿਆਨੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ  
'ਰਤਨ' ਦਾ ਅਤੀ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ  
ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਪੜ--ਅਜੀਤ ਨਗਰ  
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ  
੧੦-੧੧-੭੪

ਦਾਸ--ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ  
ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀਕਾਰ

## ਦੂਜੀ ਐਡੀਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ

ਇਸ ਅਮੋਲਕ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪਣ ਕਰਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਇਸਦਾ ਬੇ-ਹੱਦ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਐਡੀਸ਼ਨ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ। ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਮੰਗ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰਖਕੇ ਹੁਣ ਇਸ ਦੀ ਦੂਜੀ ਐਡੀਸ਼ਨ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹਥਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਐਤਕਾਂ ਖ਼ਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਨਜ਼ਮਾਂ, ਜੋ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਪੂਰਨ ਸ਼ਰਧਾ ਸਹਿਤ ਲਿਖੀਆਂ ਸਨ, ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਛਾਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਆਸ ਹੈ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕ ਇਸ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਕੇ ਆਤਮਕ ਆਨੰਦ ਮਾਣਨਗੇ।

੫੪—ਅਜੀਤ ਨਗਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

੧-੮-੭੫

ਦਾਸ :—

ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ

ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀਕਾਰ

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਵੰਬਰ ੧੯੭੪

੧੦੦੦

ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਅਗਸਤ ੧੯੭੫

੨੦੦੦

ਤੀਜੀ ਵਾਰ ੧੯੭੮

ਭੇਟਾ

੧੦-੦੦

ਸੋਧਕ-ਗਿਆਨੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਰਤਨ'

ਵਜ਼ੀਰ ਹਿੰਦ ਪ੍ਰੈਸ, ਹਾਲ ਬਾਜ਼ਾਰ,  
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਛਪਿਆ।



# ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ

ੴ ਓ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ

ਏਕ ਓਅੰਕਾਰ ਖੁਦਾ ਹੈ ਵਾਹਿਦ<sup>੧</sup>, ਸੱਚਾ ਜਿਸ ਕਾ ਨਾਮ।  
ਕਰਤਾ ਧਰਤਾ ਦੁਨੀਆਂ ਕਾ, ਬੇ-ਡਰ ਬੇ-ਲਾਗ<sup>੨</sup> ਮੁਦਾਮ<sup>੩</sup>।

ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਮੌਤ ਸੇ ਬਾਲਾ<sup>੪</sup>, ਪਾਕ ਜਨਮ ਸੇ<sup>੫</sup>, ਕਾਇਮ ਅਪਨੇ ਆਪ<sup>੬</sup>।  
ਅਪਨੇ ਗੁਰ ਕੀ ਰਹਿਮਤ<sup>੭</sup> ਸੇ, ਤੂੰ ਨਾਮ ਉਸੀ ਕਾ ਜਾਪ।

॥ ਜਪੁ ॥

ਇਸ ਬਾਣੀ ਕਾ ਨਾਮ 'ਜਪੁ' ਹੈ।

ਆਦਿ ਸਚੁ ਜੁਗਾਦਿ ਸਚੁ ॥

ਸੱਚਾ ਰੋਜ਼ਿ ਅਜਲ<sup>੮</sup> ਸੇ ਪਹਿਲੇ, ਸੱਚਾ ਰੋਜ਼ਿ ਅਜਲ<sup>੮</sup> ਭੀ ਵੁਹ।

ਹੈ ਭੀ ਸਚੁ ਨਾਨਕ ਹੋਸੀ ਭੀ ਸਚੁ ॥ ੧ ॥

ਸੱਚ ਹੈ ਵੁਹ ਆਜ ਭੀ 'ਨਾਨਕ'; ਸੱਚਾ ਹੋਗਾ ਕੱਲ ਭੀ ਵੁਹ<sup>੯</sup>।

੧. ਇਕ ਇਕੱਲਾ ਪ੍ਰਭੂ ਸਾਰੇ ਵਿਆਪ ਰਿਹਾ ਹੈ। ੨. ਨਿਰਵੈਰ। ੩. ਸਦੀਵੀ।  
੪. ਮੌਤ ਤੋਂ ਉੱਚਾ। ੫. ਜਨਮ ਮਰਨ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ। ੬. ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ  
ਆਪ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। (ਸੈਭੰ = ਸੁਤੇ ਸਰੂਪ)। ੭. ਕਿਰਪਾ। ੮. ਰਚਨਾ ਕਾਲ।  
੯. ਸਤ ਸਰੂਪ, ੧ ਓਂਕਾਰ ਅਨਾਦਿ, ਅਨੰਤ, ਭੂਤ, ਭਵਿੱਖ ਤੇ ਵਰਤਮਾਨ,  
ਹਰ ਸਮੇਂ ਕਾਇਮ ਹੈ।

ਸੋਚੈ ਸੋਚਿ ਨ ਹੋਵਈ ਜੇ ਸੋਚੀ ਲਖ ਵਾਰ ॥

ਸੋਚ ਕੀਏ ਕਬ ਸੋਚ ਮੇਂ ਆਏ, ਸੋਚ ਜੇ ਲਾਖੋਂ ਬਾਰ ਕਰੇਂ ।

ਚੁਪੈ ਚੁਪ ਨ ਹੋਵਈ ਜੇ ਲਾਇ ਰਹਾ ਲਿਵ ਤਾਰ ॥

ਚੁਪ ਰਹਿਨੇ ਸੇ ਮਨ ਕਬ ਚੁਪ ਹੋ, ਚੁਪਕੇ ਧਿਆਨ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੇਂ ।

ਭੁਖਿਆ ਭੁਖ ਨ ਉਤਰੀ ਜੇ ਬੰਨਾ ਪੁਰੀਆ ਭਾਰ ॥

ਭੁਖੇ ਰਹਿ ਕਰ ਭੁਖ ਨ ਜਾਏ, ਬਾਂਧ ਕੇ ਗੋ, ਕੁਲ ਦੁਨੀਆਂ ਲਾਏਂ ।

ਸਹਸ ਸਿਆਣਪਾ ਲਖ ਹੋਹਿ ਤ ਇਕ ਨ ਚਲੈ ਨਾਲਿ॥

ਲਾਖ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੇਂ ਚਤੁਰਾਈ, ਏਕ ਭੀ ਸਾਥ ਨ ਲੇ ਕਰ ਜਾਏਂ ।

ਕਿਵ ਸਚਿਆਰਾ ਹੋਈਐ ਕਿਵ ਕੂੜੈ ਤੁਟੈ ਪਾਲਿ ॥

ਝੂਠ ਕਾ ਪਰਦਾ ਚਾਕ ਹੋ ਕਿਉਂ ਕਰਾ, ਸੱਚ ਵਾਲੇ ਬਣ ਜਾਏਂ ਹਮ ।

ਹੁਕਮਿ ਰਜਾਈ ਚਲਣਾ ਨਾਨਕ ਲਿਖਿਆ ਨਾਲਿ॥੧॥

ਹੁਕਮਿ ਰਜਾ ਪਰ ਚਲਣਾ 'ਨਾਨਕ', ਸਾਥ ਯੇਹ ਲਿੱਖਾ ਲਾਏਂ ਹਮ ॥੧॥

ਹੁਕਮੀ ਹੋਵਨਿ ਆਕਾਰ ਹੁਕਮੁ ਨ ਕਹਿਆ ਜਾਈ ॥

ਹੁਕਮ ਸੇ ਬਨ ਬਨ ਜਾਏਂ ਸ਼ਕਲੇਂ, ਹੁਕਮ ਕੇ ਭੇਦ ਨ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾਏਂ ।

ਹੁਕਮੀ ਹੋਵਨਿ ਜੀਅ ਹੁਕਮਿ ਮਿਲੈ ਵਡਿਆਈ ॥

ਹੁਕਮ ਸੇ ਤਨ ਮੇਂ ਰੂਹੇਂ ਆਏਂ, ਹੁਕਮ ਸੇ ਸ਼ਾਨ ਬੜਾਈ ਪਾਏਂ ।

ਹੁਕਮੀਉਤਮੁਨੀਚੁ ਹੁਕਮਿਲਿਖਿ ਦੁਖਸੁਖ ਪਾਈਅਹਿ॥

ਹੁਕਮ ਸੇ ਇਜ਼ਤ, ਹੁਕਮ ਸੇ ਦੌਲਤ, ਹੁਕਮ ਕਾ ਲਿੱਖਾ ਸੁਖ ਦੁਖ ਪਾਏਂ ।

ਇਕਨਾ ਹੁਕਮੀ ਬਖਸੀਸ ਇਕਿ ਹੁਕਮੀ ਸਦਾ ਭਵਾਈਅਹਿ॥

ਹੁਕਮ ਸੇ ਇਕ ਪਰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੋ, ਇਕ ਹੁਕਮ ਸੇ ਚੱਕਰ ਖਾਤੇ ਜਾਏਂ ।

੧. ਝੂਠ ਦਾ ਪਰਦਾ ਕਿਵੇਂ ਖਤਮ ਹੋਵੇ ? ੨. ਆਤਮਾਵਾਂ । ੩. ਮਿਹਰ ।



ਹੁਕਮੈ ਅੰਦਰਿ ਸਭੁ ਕੋ ਬਾਹਰਿ ਹੁਕਮ ਨ ਕੋਇ ॥

ਹੁਕਮ ਖੁਦਾ ਮੇਂ ਦੁਨੀਆਂ ਸਾਰੀ, ਹੁਕਮ ਸੇ ਬਾਹਰ ਕੋਈ ਨ ਜਾਏ ॥

ਨਾਨਕ ਹੁਕਮੈ ਜੇ ਬੁਝੈ ਤ ਹਉਮੈ ਕਹੈ ਨ ਕੋਇ ॥ ੨ ॥

ਹੁਕਮ ਖੁਦਾ ਜੋ ਸਮਝੇ 'ਨਾਨਕ', ਅਪਨੀ 'ਹੂੰ, ਮੈਂ' ਆਪ ਮਿਟਾਏ ॥ ੨ ॥

ਗਾਵੇ ਕੋ ਤਾਣੁ ਹੋਵੈ ਕਿਸੈ ਤਾਣੁ ॥

ਗਾਏ ਕੌਨ ਖੁਦਾ ਕੀ ਕੁਦਰਤ, ਤਾਬਤ ਯੇਹ ਕਿਸ ਇਨਸਾਨ ਮੇਂ ਹੈ ।

ਗਾਵੈ ਕੋ ਦਾਤਿ ਜਾਣੈ ਨੀਸਾਣੁ ॥

ਗਾਏ ਕੌਨ ਖੁਦਾ ਕੀ ਰਹਿਮਤ, ਮਾਹਿਰ ਕੌਨ ਨਿਸ਼ਾਨ ਮੇਂ ਹੈ ।

ਗਾਵੈ ਕੋ ਗੁਣ ਵਡਿਆਈਆ ਚਾਰ ॥

ਗਾਏ ਕੌਨ ਖੁਦਾ ਕੀ ਅਜਮਤ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਵਕਾਰ ਹੈ ਉਸ ਕਾ ।

ਗਾਵੈ ਕੋ ਵਿਦਿਆ ਵਿਖਮੁ ਵੀਚਾਰੁ ॥

ਗਾਏ ਕੌਨ ਖੁਦਾ ਕੀ ਹਿਕਮਤ, ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੱਚ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਉਸ ਕਾ ।

ਗਾਵੈ ਕੋ ਸਾਜਿ ਕਰੇ ਤਨੁ ਖੇਹ ॥

ਗਾਏ ਕੌਨ ਉਸੇ ਜੋ ਤਨ ਕੋ, ਜੀਨਤ ਦੇ ਕਰ ਖਾਕ ਬਨਾਏ ।

ਗਾਵੈ ਕੋ ਜੀਅ ਲੈ ਫਿਰਿ ਦੇਹ ॥

ਗਾਏ ਕੌਨ ਉਸੇ ਜੋ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਮਾਰੇ ਔਰ ਜਿਲਾਏ ।

ਗਾਵੈ ਕੋ ਜਾਪੈ ਦਿਸੈ ਦੂਰਿ ॥

ਗਾਏ ਕੌਨ ਉਸੇ ਜੋ ਹਮ ਸੇ, ਪਾਸ ਭੀ ਹੈ, ਔਰ ਦੂਰ ਭੀ ਹੈ ।

ਗਾਵੈ ਕੋ ਵੇਖੈ ਹਾਦਰਾ ਹਦੂਰਿ ॥

੧. ਹਉਮੈ, ਹਸਤੀ ਹੋਂਦ । ੨. ਹਿੰਮਤ, ਤਾਕਤ । ੩. ਕਿਰਪਾ । ੪. ਚਿੰਨ੍ਹ ।  
੫. ਮਹਿਮਾ, ਬਜ਼ੁਰਗੀ । ੬. ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ । ੭. ਸ਼ੁੱਭਾ, ਰੋਣਕ । ੮. ਮਿੱਟੀ ।

ਗਾਏ ਕੌਨ ਉਸੇ ਜੋ ਹਾਜ਼ਰ<sup>੧</sup>, ਨਾਜ਼ਰ<sup>੨</sup> ਪਾਕ ਹਜ਼ੂਰ ਭੀ ਹੈ।

**ਕਥਨਾ ਕਥੀ ਨ ਆਵੈ ਤੋਟਿ ॥**

ਖਤਮ ਨ ਹੋਂਗੀ ਉਸ ਕੀ ਬਾਤੇ<sup>੩</sup>, ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਬਿਆਨ<sup>੪</sup> ਨ ਹੋ।

**ਕਥਿ ਕਥਿ ਕਥੀ ਕੋਟੀ ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ ॥**

ਵਸਫ਼<sup>੫</sup> ਕਰੋੜੋਂ, ਗਾਏਂ ਕਰੋੜੋਂ, ਪੂਰੀ ਲੇਕਿਨ ਸ਼ਾਨ ਨ ਹੋ।

**ਦੇਦਾ ਦੇ ਲੈਦੇ ਥਕਿ ਪਾਹਿ ॥**

ਲੇਨੇ ਵਾਲੇ ਥਕ ਜਾਤੇ ਹੈ ਦਾਤਾ ਦੇਤਾ ਜਾਤਾ ਹੈ।

**ਜੁਗਾ ਜੁਗੰਤਰਿ ਖਾਹੀ ਖਾਹਿ ॥**

ਜੁਗ ਜੁਗ ਮੇਂ ਹਰ ਖਾਨੇ ਵਾਲਾ, ਉਸ ਕੀ ਨਿਅਮਤ<sup>੬</sup> ਖਾਤਾ ਹੈ।

**ਹੁਕਮੀ ਹੁਕਮੁ ਚਲਾਏ ਰਾਹੁ ॥**

ਹੁਕਮ ਸੇ ਅਪਨੇ ਹਾਕਮ ਨ, ਦੁਨੀਆਂ ਕੋ ਰਾਹ ਦਿਖਾਈ ਹੈ।

**ਨਾਨਕ ਵਿਗਸੈ ਵੇਪਰਵਾਹੁ ॥ ੩ ॥**

ਖੁਦ ਆਨੰਦ<sup>੭</sup> ਰਹੇ ਵੁਹ 'ਨਾਨਕ', ਕੈਸੀ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਹੈ ॥ ੩ ॥

**ਸਾਚਾ ਸਾਹਿਬੁ ਸਾਚੁ ਨਾਇ ਭਾਖਿਆ ਭਾਉ ਅਪਾਰੁ ॥**

ਸੱਚਾ ਹੈ ਵੁਹ ਮਾਲਕ ਸੱਚਾ, ਸੱਚਾ ਪਿਆਰਾ ਨਾਮ ਹੈ ਉਸ ਕਾ।  
ਬੇਹੱਦ ਉਲਫਤ<sup>੮</sup> ਬੋਲੀ ਉਸ ਕੀ, ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰੇਮ-ਕਲਾਮ<sup>੯</sup> ਹੈ ਉਸ ਕਾ।

**ਆਖਹਿ ਮੰਗਹਿ ਦੇਹਿ ਦੇਹਿ ਦਾਤਿ ਕਰੇ ਦਾਤਾਰੁ ॥**

ਦੁਨੀਆਂ ਮਾਂਗੇ, ਦਾਤਾ ਬਖਸ਼ੇ, ਜੋ ਮਾਂਗੇ ਹਰ ਬਾਰ ਮਿਲੇ।

**ਫੇਰਿ ਕਿ ਅਗੈ ਰਖੀਐ ਜਿਤੁ ਦਿਸੈ ਦਰਬਾਰੁ ॥**

੧. ਸਭ ਜਗ੍ਹਾਂ ਮੌਜੂਦ। ੨. ਸਰਬ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾ। ੩. ਵਰਣਨ। ੪. ਸਿਫਤਾ, ਗੁਣ।  
੫. ਉੱਤਮ ਵਸਤੂਆਂ। ੬. ਪ੍ਰਸੰਨ। ੭. ਪਿਆਰੀ। ੮. ਪਿਆਰਾ ਬਚਨ।



ਪੇਸ਼ ਕਰੇਂ ਦਰਬਾਰ ਮੇਂ ਕਿਆ ਤੁਹਫਾ<sup>੧</sup>, ਜਿਸ ਸੇ ਦੀਦਾਰ ਮਿਲੇ ।  
 ਮੁਹਿ ਕਿ ਬੋਲਣੁ ਬੋਲੀਐ ਜਿਤੁ ਸੁਣਿ ਧਰੇ ਪਿਆਰੁ ॥  
 ਮੁਹਿ ਸੇ ਬਾਤ ਕਹੇ ਕਿਆ ਬੰਦਾ, ਜਿਸ ਸੇ ਮਾਲਕ ਪਿਆਰ ਕਰੇ ।  
 ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਸਚੁ ਨਾਉ ਵਡਿਆਈ ਵੀਚਾਰੁ ॥  
 ਨੂਰ ਕੇ ਤੜਕੇ<sup>੨</sup> ਸੱਚ ਨਾਮ ਅਰ, ਸਾਨੁ ਸੇ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਮਿਲੇ ।  
 ਕਰਮੀ ਆਵੇ ਕਪੜਾ ਨਦਰੀ ਮੋਖੁ ਦੁਆਰੁ ॥  
 ਖਿਲਅਤ ਪਾਏਂ ਕਰਮੋਂ ਸੋਚ, ਰਹਿਮਤ ਸੇ ਮੁਕਤੀ ਦੁਆਰ ਆਏਂ<sup>੩</sup> ।  
 ਨਾਨਕ ਏਵੈ ਜਾਣੀਐ ਸਭੁ ਆਪੇ ਸਚਿਆਰੁ ॥ ੪ ॥  
 ਸਭ ਕੁਛ ਆਪ ਵੁਹ ਸੱਚਾ ਰੱਬ ਹੈ, 'ਨਾਨਕ' ਮਨ ਮੇਂ ਐਸਾ ਪਾਏਂ ॥੪॥

ਬਾਪਿਆ ਨ ਜਾਇ ਕੀਤਾ ਨ ਹੋਇ ॥

ਕੈਣ ਕਰੇ ਬੁਤ ਕਾਇਮੋਪ ਉਸਾ ਕਾ, ਕੈਣ ਬਨਾਏ ਵਾਲਾ ਹੈ ।

ਆਪੇ ਆਪਿ ਨਿਰੰਜਨੁ ਸੋਇ ॥

ਆਪ ਸੇ ਆਪ ਨਿਰੰਜਨੁ ਹੈ ਵੁਹ, ਇਸ ਮਾਇਆ ਸੇ ਬਾਲਾ<sup>੪</sup> ਹੈ ।

ਜਿਨਿ ਸੇਵਿਆ ਤਿਨਿ ਪਾਇਆ ਮਾਨੁ ॥

ਜੋ ਪੂਜੇ ਹੋ ਮਾਨੁ ਉਸੀ ਕਾ, ਪੂਜਾ ਮਾਨ ਕਾ ਜੀਨਾ<sup>੫</sup> ਹੈ ।

ਨਾਨਕ ਗਾਵੀਐ ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨੁ ॥

ਹਮਦ<sup>੬</sup> ਕਰ ਉਸ ਕੀ 'ਨਾਨਕ', ਜੋ ਸਭ ਵਸਫੋਂ<sup>੭</sup> ਕਾ ਗੰਜੀਨਾ<sup>੮</sup> ਹੈ ।

ਗਾਵੀਐ ਸੁਣੀਐ ਮਨਿ ਰਖੀਐ ਭਾਉ ॥

ਹਮਦ<sup>੯</sup> ਭੀ ਕਰ ਤੂੰ ਹਮਦ<sup>੧੦</sup> ਭੀ ਸੁਨ, ਜਬ ਮਨ ਮੇਂ ਪ੍ਰੇਮ ਬਸਾਏਗਾ ।

੧. ਉਤਮ ਭੋਟ । ੨. ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ । ੩. ਕਰਮਾਂ ਨਾਲ ਮੁਖ ਸਰੀਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ । ੪. ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਦੀ ਹੈ । ੫. ਸਥਾਪਤ ਕਰੇ । ੬. ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਰਹਿਤ । ੭. ਉੱਚਾ । ੮. ਦਿੱਤ । ੯. ਸੋਭਾ । ੧੦. ਉਸਤਤੀ । ੧੧. ਸਿਫਤਾਂ । ੧੨. ਖਜਾਨਾ ।



**ਦੁਖ ਪਰਹਰਿ ਸੁਖ ਘਰਿ ਲੈ ਜਾਇ ॥**

ਸਭ ਤੇਰੇ ਦੁਖ ਦੂਰ ਹਟਾ ਕਰ, ਸੁਖ ਕੇ ਘਰ ਲੈ ਜਾਏਗਾ ।

**ਗੁਰਮੁਖਿਨਾਦੰਗੁਰਮੁਖਿਵੇਦੰਗੁਰਮੁਖਿਰਹਿਆਸਮਾਈ॥**

ਗੁਰ ਕੀ ਬਾਤੇ ਨਾਦਾ ਸਮਝ ਲੇ, ਗੁਰ ਕੀ ਬਾਤੇ ਵੇਦ ਸਮਝ ।

ਗੁਰਮੁਖ ਮੇਂ ਵਹ ਆਪ ਸਮਾਇਆ, ਗੁਰਮੁਖ ਕਾ ਯੋਹ ਭੇਦ ਸਮਝ ।

**ਗੁਰੁ ਈਸਰੁ ਗੁਰੁ ਗੋਰਖੁ ਬਰਮਾ ਗੁਰੁਪਾਰਬਤੀ ਮਾਈ॥**

ਈਸ਼ਰ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ, ਬ੍ਰਹਮਾ ਤੀਨੋਂ ਮਜ਼ਹਬ ਗੁਰ ਕੀ ਕੁਦਰਤ ਕੇ ।

ਸੁਰਸਤੀ, ਲਖਮੀ, ਪਾਰਬਤੀ ਸਭ, ਨਾਮ ਹੈ ਗੁਰ ਕੀ ਕੁਵਤ ਕੇ ।

**ਜੇ ਹਉ ਜਾਣਾ ਆਖਾ ਨਾਹੀ ਕਹਣਾ ਕਥਨੁ ਨ ਜਾਈ॥**

ਜਾਨੂੰ ਭੀ ਗੁਰ ਉਸ ਕੀ ਬਾਤੇ, ਕਿਉਂ ਕਰ ਖੋਲ ਸੁਨਾਉਂ ਮੈਂ ।

ਕਿਉਂ ਕਰ ਬਾਤ ਸੁਨਾਉਂ ਉਸ ਕੀ, ਲਫਜ਼ ਕਹਾਂ ਸੇ ਲਾਉਂ ਮੈਂ ।

**ਗੁਰਾ ਇਕ ਦੇਹਿ ਬੁਝਾਈ ॥**

ਐ ਗੁਰ ਮੁਝ ਕੋ ਗਿਆਨ ਅਤਾ<sup>੧</sup> ਕਰ, ਏਕ ਅਹਦ<sup>੨</sup> ਕੋ ਪਾਉਂ ਮੈਂ ।

**ਸਭਨਾ ਜੀਆਕਾ ਇਕੁ ਦਾਤਾ ਸੋ ਮੈ ਵਿਸਰਿਨਜਾਈ॥੫॥**

ਸਭ ਦੁਨੀਆਂ ਕਾ ਏਕ ਹੀ ਦਾਤਾ, ਉਸ ਕੋ ਭੂਲ ਨ ਜਾਉਂ ਮੈਂ ॥੫॥

**ਤੀਰਥਿਨਾਵਾ ਜੇਤਿਸੁਭਾਵਾ ਵਿਣੁਭਾਣੇ ਕਿਨਾਇ ਕਰੀ॥**

ਤੀਰਥ ਕਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਯਹੀ ਹੈ, ਅਪਨੇ ਰੱਬ ਕੋ ਭਾਉਂ<sup>੩</sup> ਮੈਂ ।

ਰਬ ਕੋ ਆਪ ਨ ਭਾਉਂ<sup>੪</sup> ਮੈਂ, ਤੋਂ ਤੀਰਥ ਖਾਕ ਨਹਾਉਂ ਮੈਂ ।

**ਜੇਤੀਸਿਰਠਿਉਪਾਈ ਵੇਖਾ ਵਿਣੁਕਰਮਾਕਿਮਿਲੈਲਈ॥**

੧. ਸਬਦ ।

੨. ਪ੍ਰਗਟਾਅ ।

੩. ਸ਼ਕਤੀ ।

੪. ਬਖਸ਼, ਦੇਹ ।

੫. ਇਕ ਮਾਤ੍ਰ ਈਸ਼ਵਰ ।

੬. ਚੰਗਾ ਲਗਾ ।



ਜੋ ਜੋ ਮਖਲੂਕਾਤ<sup>੧</sup> ਹੂਈ ਸਭ ਮੈਂ ਨੇ ਦੇਖੀ ਭਾਲੀ ਹੈ।  
ਅੱਛੇ ਕਰਮ ਨ ਹੋਂ ਜਬ ਪੱਲੇ, ਹਾਥ ਜਜ਼ਾ<sup>੨</sup> ਸੇ ਖਾਲੀ ਹੈ।

**ਮਤਿਵਿਚਿ ਰਤਨ ਜਵਾਹਰਮਾਣਿਕ ਜੇਇਕਗੁਰਕੀਸਿਖਸਣੀ॥**  
ਹੀਰੇ, ਲਾਲ, ਜਵਾਹਰ ਸਭ, ਦਾਨਸ਼<sup>੩</sup> ਮੇਂ ਅਪਨੇ ਪਾਏ ਤੂੰ।  
ਗੁਰ ਕੀ ਏਕ ਹਿਦਾਇਤ<sup>੪</sup> ਸੁਣ ਕਰ, ਕਾਮ ਮੇਂ ਜਬ ਲੇ ਆਏ ਤੂੰ।

**ਗੁਰਾ ਇਕ ਦੇਹਿ ਬੁਝਾਈ ॥**

ਐ ਗੁਰ ਮੁਝ ਕੋ ਗਿਆਨ ਅਤਾ ਕਰਪ, ਏਕ ਅਹਦ<sup>੫</sup> ਕੋ ਪਾਉ ਮੈਂ।  
**ਸਭਨਾ ਜੀਆ ਕਾ ਇਕੁ ਦਾਤਾ ਸੇ ਮੈ ਵਿਸਰਿ ਨ ਜਾਈ ॥**  
ਸਭ ਦੁਨੀਆਂ ਕਾ ਏਕ ਹੀ ਦਾਤਾ, ਉਸ ਕੋ ਭੂਲ ਨ ਜਾਉਂ ਮੈਂ ॥੬॥

**ਜੇ ਜੁਗ ਚਾਰੇ ਆਰਜਾ ਹੋਰ ਦਸੁਣੀ ਹੋਇ ॥**

ਚਾਰ ਜੁਗਾਂ ਕੇ ਅਰਸੇ ਜਿਤਨੀ, ਉਮਰ ਜੋ ਪਾਏ ਦੁਨੀਆਂ ਮੇਂ।  
ਉਸ ਸੇ ਭੀ ਦਹ ਚੰਦ<sup>੬</sup> ਅਗਰ ਹੋ, ਜੀਤਾ ਜਾਏ ਦੁਨੀਆਂ ਮੇਂ।

**ਨਵਾ ਖੰਡਾ ਵਿਚਿ ਜਾਣੀਐ ਨਾਲਿ ਚਲੈ ਸਭੁ ਕੋਇ ॥**

ਹਰ ਸੂ<sup>੭</sup> ਨੌਂ ਅਕਲੀਮੋਂ<sup>੮</sup> ਪਰ, ਦੁਨੀਆਂ ਮੇਂ ਉਸ ਕਾ ਨਾਮ ਚਲੇ।  
ਆਪ ਚਲੇ ਤੋ ਅਰਦਲ<sup>੯</sup> ਮੇਂ, ਸਾਥ ਉਸ ਕੇ ਖਲਕ<sup>੧੦</sup> ਤਮਾਮ ਚਲੇ।

**ਚੰਗਾ ਨਾਉ ਰਖਾਇਕੈ ਜਸੁ ਕੀਰਤਿ ਜਗਿ ਲੇਇ ॥**

ਉਸ ਕਾ ਨਾਮ ਭੀ ਉਂਚਾ ਹੋ, ਔਰ ਸੁਹਰਤ<sup>੧੧</sup> ਭੀ ਹਰਜਾਈ<sup>੧੨</sup> ਹੋ।  
ਨਾਮਵਰੀ<sup>੧੩</sup> ਕੇ ਸਾਥ ਹੀ ਉਸ ਨੇ, ਸੋਭਾ ਸਭ ਮੇਂ ਪਾਈ ਹੋ।

**ਜੇ ਤਿਸੁ ਨਦਰਿ ਨ ਆਵਈ ਤ ਵਾਤ ਨ ਪੁਛੈ ਕੇ ॥**

ਜਿਸ ਪਰ ਰੱਬ ਕੀ ਮੇਹਰ ਨ ਹੋ, ਜੋ ਚਸਮ-ਕਰਮ<sup>੧੪</sup> ਸੇ ਦੂਰ ਰਹੇ।

੧. ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ। ੨. ਪੰਨ-ਫਲ। ੩. ਬੁਧੀ। ੪. ਸਿੱਖਿਆ। ੫. ਬਖਸ਼, ਦੇਹ। ੬. ਇਕ ਮਾਤ੍ਰ ਈਸ਼ਵਰ। ੭. ਦਸ ਗੁਣਾਂ। ੮. ਹਰ ਪਾਸੇ। ੯. ਨੌਂ ਖੰਡ ਪ੍ਰਿਥਵੀ। ੧੦. ਅਧੀਨ ਹੋਕੇ। ੧੧. ਦੁਨੀਆਂ। ੧੨. ਮਸ਼ਹੂਰੀ। ੧੩. ਚਾਰੋਂ ਤਰਫ਼। ੧੪. ਕਿਧਾ ਕਿਸਦੀ।



ਬਾਤ ਨ ਉਸ ਕੀ ਪ੍ਰਛੇ ਕੋਈ, ਰਾਂਦਹਾ ਹੋ ਮਕਹੂਰ<sup>੨</sup> ਰਹੇ ।

**ਕੀਟਾ ਅੰਦਰਿ ਕੀਟੁ ਕਰਿ ਦੋਸੀ ਦੋਸੁ ਧਰੇ ॥**

ਕੀੜੇ ਮੇਂ ਇਕ ਕੀੜੇ ਜੈਸਾ, ਉਸ ਕੋ ਲੋਗ ਬਨਾਏਗੇ ।

ਜੋ ਖੁਦ ਪਾਪੀ ਦੋਸੀ ਹੈਂ, ਵੁਹ ਉਸ ਪਰ ਦੋਸ ਲਗਾਏਗੇ ।

**ਨਾਨਕ ਨਿਰਗੁਣਿ ਗੁਣੁ ਕਰੇ ਗੁਣਵੰਤਿਆ ਗੁਣੁ ਦੇ ॥**

'ਨਾਨਕ' ਵੁਹ ਰੱਬ ਐਸਾ ਹੈ, ਜੋ ਨਿਰਗੁਣ ਕੋ ਗੁਣ ਵੇਤਾ ਹੈ ।

ਗੁਣ ਵਾਲਾ, ਇਨਸਾਨ ਹਮੇਸ਼ਾਂ, ਉਸ ਸੇ ਸਭ ਗੁਣ ਲੇਤਾ ਹੈ ।

**ਤੇਹਾ ਕੋਇ ਨ ਸੁਝਈ ਜਿ ਤਿਸੁ ਗੁਣੁ ਕੋਇ ਕਰੇ ॥੧॥**

ਕੋਈ ਨ ਸੁਝੇ ਐਸਾ, ਪੂਰੇ ਜੋ ਉਸ ਕੋ ਅਹਿਸਾਨ ਕਰੇ ।

ਕੋਈ ਨ ਸੁਝੇ ਐਸਾ, ਜੋ ਉਸ ਦਾਤਾ ਕੋ ਗੁਣਵਾਨ ਕਰੇ ॥ ੧ ॥

**ਸੁਣਿਐ ਸਿਧ ਖੀਰ ਸੁਰਿ ਨਾਥ ॥**

ਨਾਮ ਸੁਣੇ ਸੇ ਸਿੱਧੋਂ, ਪੀਰੋਂ ਸੁਰ ਨਾਥੋਂ ਕੀ ਸ਼ਾਨ ਮਿਲੇ ।

**ਸੁਣਿਐ ਧਰਤਿ ਧਵਲ ਆਕਾਸ ॥**

ਨਾਮ ਸੁਣੇ ਸੇ ਧਰਤੀ, ਧਵਲ ਅਕਾਸ਼ ਕੀ ਭੀ ਪਹਿਚਾਨ ਮਿਲੇ ।

**ਸੁਣਿਐ ਦੀਪ ਲੋਅ ਪਾਤਾਲ ॥**

ਨਾਮ ਸੁਣੇ ਸੇ ਜਾਨੇ ਖਿਤੋਂ<sup>੩</sup>, ਦੁਨੀਆਉਂ, ਪਾਤਾਲੋਂ ਕੋ ।

**ਸੁਣਿਐ ਪੋਹਿ ਨ ਸਕੈ ਕਾਲੁ ॥**

ਨਾਮ ਸੁਣੇ ਸੇ ਦੂਰ ਕਰੇਂ ਹਮ, ਮੌਤ ਕੇ ਸਭ ਜੰਜਾਲੋਂ ਕੋ ।

**ਨਾਨਕ ਭਗਤਾ ਸਦਾ ਵਿਗਾਸੁ ॥**

'ਨਾਨਕ' ਭਗਤੀ ਵਾਲੇ ਦਾਇਮ<sup>੪</sup> ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਖੂਬ ਮਨਾਤੇ ਹੈਂ ।

੧. ਤਿਆਗਿਆ ਹੋਇਆ ।

੨. ਪ੍ਰਕੋਪ ਵਿਚ ਪਿਆ ।

੩. ਪ੍ਰਦੇਸ ।

੪. ਚਿਰਸਥਾਈ, ਸਰਵਕਾਲਿਕ, ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ



ਸੁਣਿਐ ਦੂਖ ਪਾਪ ਕਾ ਨਾਸੁ ॥ ੮ ॥

ਨਾਮ ਪ੍ਰਭੂ ਕਾ ਸੁਨਨੇ ਸੇ, ਦੂਖ ਪਾਪ ਸਭੀ ਕਟ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ॥੮॥

ਸੁਣਿਐ ਈਸਰੁ ਬਰਮਾ ਇੰਦੁ ॥

ਨਾਮ ਸੁਨੇ ਸੇ ਈਸਰ ਬ੍ਰਹਮਾ, ਇੰਦਰ ਜੇਸਾ ਰੁਤਬਾ ਪਾਏਂ ।

ਸੁਣਿਐ ਮੁਖਿ ਸਾਲਾਹਣ ਮੰਦੁ ॥

ਨਾਮ ਸੁਨੇ ਸੇ ਨੀਚ ਕਮੀਨੇ ਸਭ ਮੇਂ ਖੂਬ ਸਰਾਹੇ ਜਾਏਂ २ ।

ਸੁਣਿਐ ਜੋਗ ਜੁਗਤਿ ਤਨਿ ਭੇਦ ॥

ਨਾਮ ਸੁਨੇ ਸੇ ਰਸਤਾ ਪਾਏਂ, ਯਗ ਅਰ ਤਨ ਕੇ ਭਦੋਂ ਕਾ ।

ਸੁਣਿਐ ਸਾਸਤ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਵੇਦ ॥

ਰਾਜਾ ਖੁਲੇ ਸਭ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀਓਂ ਕਾ, ਸਾਸਤਰੋਂ ਕਾ, ਵਦੋਂ ਕਾ ।

ਨਾਨਕ ਭਗਤਾ ਸਦਾ ਵਿਗਾਸੁ ॥

'ਨਾਨਕ' ਭਗਤੀ ਵਾਲੇ ਦਾਇਮਾ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਖੂਬ ਮਨਾਤੇ ਹੈਂ ।

ਸੁਣਿਐ ਦੂਖ ਪਾਪ ਕਾ ਨਾਸੁ ॥ ੯ ॥

ਨਾਮ ਪ੍ਰਭੂ ਕਾ ਸੁਨਨੇ ਸੇ, ਦੂਖ ਪਾਪ ਸਭੀ ਕਟ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ॥੯॥

ਸੁਣਿਐ ਸਤੁ ਸੰਤੋਖੁ ਗਿਆਨੁ ॥

ਨਾਮ ਖੁਦਾ ਕਾ ਸੁਨ ਸੁਨ ਕਰ, ਪਾਏਂ ਸਬਰਾ ਅੌਰ ਗਿਆਨ ਮਿਲੇ ।

ਸੁਣਿਐ ਅਠਸਠਿ ਕਾ ਇਸਨਾਨੁ ॥

ਨਾਮ ਖੁਦਾ ਕਾ ਸੁਨ ਕਰ ਅਠਸਠ ਤੀਰਥ<sup>੧</sup> ਕਾ ਇਸਨਾਨ ਮਿਲੇ ।

ਸੁਣਿਐ ਪੜਿ ਪੜਿ ਪਾਵਹਿ ਮਾਨੁ ॥

੧, ਪਦਵੀ । ੨, ਸਾਲਾਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ੩, ਭੇਦ । ੪, ਹਮੇਸ਼ਾਂ । ੫, ਸੰਤੋਖ ।

੬, ੬੮ ਤੀਰਥ । ੭, ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ।

ਨਾਮ ਖੁਦਾ ਕਾ ਪੜ੍ਹ ਸੁਨ ਕਰ, ਇਨਸਾਨ ਕੀ ਇਜ਼ਤ ਸ਼ਾਨ ਭੀ ਹੋ ।

**ਸੁਣਿਐ ਲਾਗੈ ਸਹਜਿ ਧਿਆਨੁ ॥**

ਨਾਮ ਖੁਦਾ ਕਾ ਸੁਨ ਕਰ ਹਾਸਲ, ਆਸਾਨੀ ਸੇ ਧਿਆਨ ਭੀ ਹੋ ।

**ਨਾਨਕ ਭਗਤਾ ਸਦਾ ਵਿਗਾਸੁ ॥**

'ਨਾਨਕ' ਭਗਤੀ ਵਾਲੇ ਦਾਇਮ<sup>੧</sup>, ਖੁਸ਼ੀਆ ਖੂਬ ਮਨਾਤੇ ਹੈਂ ।

**ਸੁਣਿਐ ਦੂਖ ਪਾਪ ਕਾ ਨਾਸੁ ॥੧੦॥**

ਨਾਮ ਖੁਦਾ ਕਾ ਸੁਨਨ ਸੇ, ਦੂਖ ਪਾਪ ਸਭੀ ਕਟ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ॥੧੦॥

**ਸੁਣਿਐ ਸਰਾ ਗੁਣਾ ਕੇ ਗਾਹ ॥**

ਨਾਮ ਕੋ ਸੁਨ ਕਰ ਨੇਕੀ ਕੇ, ਦਰਿਆਉਂ ਮੇਂ ਪੈਦਲ ਰਾਹ ਮਿਲੇ ।

**ਸੁਣਿਐ ਸੇਖ ਪੀਰ ਪਾਤਿਸਾਹ ॥**

ਨਾਮ ਕੋ ਸੁਨ ਕਰ ਸੇਖ ਬਨੇ ਔਰ ਪੀਰ ਬਨੇ ਔਰ ਸ਼ਾਹ ਬਨੇ ।

**ਸੁਣਿਐ ਅੰਧੇ ਪਾਵਹਿ ਰਾਹੁ ॥**

ਨਾਮ ਖੁਦਾ ਕਾ ਸੁਨਨੇ ਸੇ, ਅੰਧੇ ਕੋ ਉਸ ਕੀ ਰਾਹ<sup>੨</sup> ਮਿਲੇ ।

**ਸੁਣਿਐ ਹਾਥ ਹੋਵੈ ਅਸਗਾਹੁ ॥**

ਨਾਮ ਖੁਦਾ ਕਾ ਸੁਨਨੇ ਸੇ, ਬੇਥਾਹ ਕੀ ਹਮ ਕੋ ਥਾਹ ਮਿਲੇ<sup>੩</sup> ।

**ਨਾਨਕ ਭਗਤਾ ਸਦਾ ਵਿਗਾਸੁ ॥**

'ਨਾਨਕ' ਭਗਤੀ ਵਾਲੇ ਦਾਇਮ<sup>੪</sup>, ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਖੂਬ ਮਨਾਤੇ ਹੈਂ ।

**ਸੁਣਿਐ ਦੂਖ ਪਾਪ ਕਾ ਨਾਸੁ ॥੧੧॥**

ਨਾਮ ਖੁਦਾ ਕਾ ਸੁਨਨੇ ਸੇ, ਦੂਖ ਪਾਪ ਸਭੀ ਕਟ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ॥੧੧॥

੧. ਸਦੀਵੀ । ੨. ਰਸਤਾ । ੩. ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਦੀ ਥਾਹ ਮਿਲਦੀ ਹੈ । ੪. ਸਦੀਵ ਕਾਲ ।



ਮੰਨੇ ਕੀ ਗਤਿ ਕਹੀ ਨ ਜਾਇ ॥

ਮਨ ਸੇ ਜੋ ਮਾਨੇਗਾ ਰੱਬ ਕੋ, ਉਸ ਕੀ ਹਾਲਤ ਕੌਨ ਬਤਾਏ।

ਜੇ ਕੋ ਕਹੈ ਪਿਛੈ ਪਛੁਤਾਇ ॥

ਜੋ ਕਹਿਨਾ ਭੀ ਚਾਹੇ ਉਸ ਕੋ, ਵਹ ਭੀ ਆਖਰ ਕੋ ਪਛੁਤਾਏ।

ਕਾਗਦਿ ਕਲਮ ਨ ਲਿਖਣਹਾਰੁ ॥

ਕੈਸਾ ਕਾਗਜ਼ ਔਰ ਕਲਮ ਸੇ, ਕੌਨ ਸਾ ਲਿਖਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਮੰਨੇ ਕਾ ਬਹਿ ਕਰਨਿ ਵੀਚਾਰੁ ॥

ਮਨ ਸੇ ਜੋ ਮਾਨੇਗਾ ਰੱਬ ਕੋ, ਤਾਰੀਫੋਂ ਸੇ ਬਾਲਾ<sup>੧</sup> ਹੈ।

ਐਸਾ ਨਾਮੁ ਨਿਰੰਜਨੁ ਹੋਇ ॥

ਐਸਾ ਨਾਮ ਨਿਰੰਜਨ ਕਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਜੋ ਮਨ ਸੇ ਜਾਨੇਗਾ।

ਜੇ ਕੋ ਮੰਨਿ ਜਾਣੈ ਮਨਿ ਕੋਇ ॥੧੨॥

ਕੋਈ ਕੋਈ ਜਾਨੇਗਾ, ਔਰ ਕੋਈ ਕੋਈ ਮਾਨੇਗਾ<sup>੨</sup> ॥੧੨॥

ਮੰਨੈ ਸੁਰਤਿ ਹੋਵੈ ਮਨਿ ਬੁਧਿ ॥

ਮਨ ਸੇ ਜੋ ਮਾਨੇਗਾ ਉਸ ਕੀ, ਸੋਚ ਸਮਝ ਬੇਦਾਰ<sup>੩</sup> ਰਹੇ।

ਮੰਨੈ ਸਗਲ ਭਵਣ ਕੀ ਸੁਧਿ ॥

ਮਨ ਸੇ ਜੋ ਮਾਨੇਗਾ ਉਸ ਪਰ, ਰੋਸ਼ਨ ਸਭ ਸੰਸਾਰ ਰਹੇ।

ਮੰਨੈ ਮੂਹਿ ਚੋਟਾ ਨਾ ਖਾਇ ॥

ਮਨ ਸੇ ਉਸ ਕੋ ਜੋ ਮਾਨੇ. ਵਹ ਮੂੰਹ ਪਰ ਚੋਟ ਨ ਖਾਏਗਾ।

ਮੰਨੈ ਜਮ ਕੈ ਸਾਥਿ ਨ ਜਾਇ ॥

੧. ਉੱਚਾ। ੨. ਨਿਰੰਜਨ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਅਪਾਰ ਮਹਿਮਾ ਦਾ ਲਿਖਣਾ ਜਾਂ ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਵਸ ਨਹੀਂ। ਕੋਈ ਭਗਤ ਹੀ ਐਸਾ ਭਾਗਵਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਉਸ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ। ੩. ਜਾਗੂਤ। ੪. ਸੱਚੇ ਮਨ ਨਾਲ ਜੋ ਮੰਨੇਗਾ।

ਮਨ ਸੇ ਉਸ ਕੋ ਜੋ ਮਾਨੇਗਾ, ਜਮਾ ਕੇ ਸਾਥ ਨ ਜਾਏਗਾ ।

**ਐਸਾ ਨਾਮੁ ਨਿਰੰਜਨੁ ਹੋਇ ॥**

ਐਸਾ ਨਾਮ ਨਿਰੰਜਨ ਕਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਜੋ ਮਨ ਸੇ ਜਾਨੇਗਾ ।

**ਜੇ ਕੋ ਮੰਨਿ ਜਾਣੈ ਮਨਿ ਕੋਇ ॥੧੩॥**

ਕੋਈ ਕੋਈ ਜਾਨੇਗਾ, ਔਰ ਕੋਈ ਕੋਈ ਮਾਨੇਗਾ ॥ ੧੩ ॥

**ਮੰਨੈ ਮਾਰਗਿ ਠਾਕ ਨ ਪਾਇ ॥**

ਮਨ ਸੇ ਜੋ ਮਾਨੇਗਾ, ਉਸ ਕੇ ਰਸਤੇ ਮੇਂ ਕੁਛ ਰੋਕ ਨ ਆਏ ।

**ਮੰਨੈ ਪਤਿ ਸਿਉ ਪਰਗਟੁ ਜਾਇ ॥**

ਮਨ ਸੇ ਜੋ ਮਾਨੇਗਾ, ਉਂਚੀ ਸ਼ਾਨ ਔਰ ਇਜ਼ਤ ਲੇ ਕਰ ਜਾਏ ।

**ਮੰਨੈ ਮਗੁ ਨ ਚਲੈ ਪੰਥੁ ॥**

ਮਨ ਸੇ ਉਸ ਕੋ ਜੋ ਮਾਨੇਗਾ, ਵਹ ਗੁਮਰਾਹੀ<sup>੨</sup> ਸੇ ਬਚਤਾ ਜਾਏ ।

**ਮੰਨੈ ਧਰਮ ਸੇਤੀ ਸਨਬੰਧੁ ॥**

ਮਨ ਸੇ ਉਸ ਕੋ ਜੋ ਮਾਨੇਗਾ, ਵਹ ਧਰਮ ਸੇ ਪੱਕਾ ਨਾਤਾ<sup>੩</sup> ਪਾਏ ।

**ਐਸਾ ਨਾਮੁ ਨਿਰੰਜਨੁ ਹੋਇ ॥**

ਐਸਾ ਨਾਮ ਨਿਰੰਜਨ ਕਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਜੋ ਮਨ ਸੇ ਜਾਨੇਗਾ ।

**ਜੇ ਕੋ ਮੰਨਿ ਜਾਣੈ ਮਨਿ ਕੋਇ ॥੧੪॥**

ਕੋਈ ਕੋਈ ਜਾਨੇਗਾ, ਔਰ ਕੋਈ ਕੋਈ ਮਾਨੇਗਾ ॥ ੧੪ ॥

**ਮੰਨੈ ਪਾਵਹਿ ਮੋਖੁ ਦੁਆਰੁ ॥**

ਮਨ ਸੇ ਜੋ ਮਾਨੇਗਾ ਉਸ ਪਰ, ਦਰ-ਮੁਕਤੀ<sup>੪</sup> ਕੇ ਖੁਲ੍ਹਤੇ ਜਾਏ ।

੧. ਜਮਦੂਤ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਏਗਾ । ੨. ਭੁਲਣ ਭਟਕਣ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਏਗਾ ।

੩. ਰਿਸ਼ਤਾ ।

੪. ਮੁਕਤ-ਦੁਆਰ (ਗਿਆਨ) ।



**ਮੰਨੈ ਪਰਵਾਰੈ ਸਾਧਾਰੁ ॥**

ਮਨ ਸੇ ਜੋ ਮਾਨੈਗਾ ਉਸ ਕੇ, ਬੱਚੇ ਬਾਲੇ ਮੁਕਤੀ ਪਾਏਂ ।

**ਮੰਨੈ ਤਰੈ ਤਾਰੇ ਗੁਰੁ ਸਿਖ ॥**

ਮਾਨੇ ਸੇ ਗੁਰ ਪਾਰ ਲਗੇ ਸਭ, ਚੇਲੇ ਕੋ ਵੀ ਪਾਰ ਲਗਾਏ ।

**ਮੰਨੈ ਨਾਨਕ ਭਵਹਿ ਨ ਭਿਖ ॥**

ਮਨ ਸੇ ਜੋ ਮਾਨੇ ਸੇ 'ਨਾਨਕ', ਭੀਕ<sup>੧</sup> ਕੇ ਚੱਕਰ ਸੇ ਬਚ ਜਾਏ ।

**ਐਸਾ ਨਾਮੁ ਨਿਰੰਜਨੁ ਹੋਇ ॥**

ਐਸਾ ਨਾਮ ਨਿਰੰਜਨ ਕਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਜੋ ਮਨ ਸੇ ਜਾਨੇਗਾ ।

**ਜੇ ਕੋ ਮੰਨਿ ਜਾਣੈ ਮਨਿ ਕੋਇ ॥੧੫॥**

ਕੋਈ ਕੋਈ ਜਾਨੇਗਾ, ਔਰ ਕੋਈ ਕੋਈ ਮਾਨੇਗਾ ॥ ੧੫ ॥

**ਪੰਚ ਪਰਵਾਣੁ ਪੰਚ ਪਰਧਾਨੁ ॥**

ਜੋ ਮਕਬੂਲ ਖੁਦਾ ਕੇ ਹੈਂ, ਪ੍ਰਵਾਨ ਭੀ ਹੈਂ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਭੀ ਹੈਂ ।

**ਪੰਚੇ ਪਾਵਹਿ ਦਰਗਹਿ ਮਾਨੁ ॥**

ਜੋ ਮਕਬੂਲ ਖੁਦਾ ਕੇ ਹੈਂ, ਦਰਗਾਹ ਮੇਂ ਪਾਤੇ ਸ਼ਾਨ<sup>੨</sup> ਭੀ ਹੈਂ ।

**ਪੰਚੇ ਸੋਹਹਿ ਦਰਿ ਰਾਜਾਨੁ ॥**

ਜੋ ਮਕਬੂਲ ਖੁਦਾ ਕੇ ਹੈਂ, ਵਹ ਰਾਜ-ਸਭਾ ਕੀ ਸ਼ਾਨ ਬੜਾਏ<sup>੩</sup> ।

**ਪੰਚਾਕਾ ਗੁਰੁ ਏਕੁ ਧਿਆਨੁ ॥**

ਜੋ ਮਕਬੂਲ ਖੁਦਾ ਕੇ ਹੈਂ, ਇਕ ਗੁਰ ਪਰ ਅਪਨਾ ਧਿਆਨ ਜਮਾਏ<sup>੪</sup> ।

**ਜੇ ਕੋ ਕਹੈ ਕਰੈ ਵੀਚਾਰੁ ॥**

ਲਾਖ ਕਹੇ ਇਨਸਾਨ ਮਗਰ, ਕੁਦਰਤ ਕੀ ਥਾਹ ਨ ਪਾਏਗਾ ।

੧. ਭਿਖਿਆ ।

੨. ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ।

੩. ਸਤਿਕਾਰ, ਇਜ਼ਤ ।

ਕਰਤੇ ਕੈ ਕਰਣੈ ਨਾਹੀ ਸੁਮਾਰੁ ॥

ਖਾਲਕ<sup>੧</sup> ਕੀ ਖਲਕਤ<sup>੨</sup> ਕਾ ਉਸ ਕੋ, ਅੰਤ ਸੁਮਾਰ ਨ ਆਏਗਾ ।

ਧੈਲੁ ਧਰਮੁ ਦਇਆ ਕਾ ਪੂਤੁ ॥

ਜਿਸ ਕੇ ਸੀਂਗੇ ਪਰ ਹੈ ਧਰਤੀ, ਧਰਮ ਦਇਆ ਕਾ ਪੂਤ ਹੈ ਯੇਹ ।

ਸੰਤੋਖੁ ਥਾਪਿ ਰਖਿਆ ਜਿਨਿ ਸੂਤਿ ॥

ਸਬਰ ਸੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿਤੀ ਹੈ, ਇਕ ਤੋਲ ਹੈ ਯੇਹ, ਇਕ ਸੂਤ<sup>੩</sup> ਹੈ ਯੇਹ ।

ਜੇ ਕੋ ਬੁਝੈ ਹੋਵੈ ਸਚਿਆਰੁ ॥

ਜੇ ਇਸ ਬਾਤ ਕੇ ਸਮਝਾ ਹੈ, ਵੁਹ ਸੱਚਾ ਹੈ, ਵੁਹ ਗਿਆਨੀ ਹੈ ।

ਧਵਲੈ ਉਪਰਿ ਕੇਤਾ ਭਾਰੁ ॥

ਬੈਲ ਉਠਾਏ ਸੀਂਗ ਪੈ ਇਤਨਾ, ਬੋਝ, ਅਜੀਬ ਹੈਰਾਨੀ ਹੈ ।

ਧਰਤੀ ਹੋਰੁ ਪਰੈ ਹੋਰੁ ਹੋਰੁ ॥

ਦੂਰ ਜਿਮੀਂ ਸੇ ਔਰ ਜਿਮੀਨੇਂ, ਉਨ ਸੇ ਆਗੇ ਔਰ ਜਹਾਂ<sup>੪</sup> ।

ਤਿਸ ਤੇ ਭਾਰੁ ਤਲੈ ਕਵਣੁ ਜੋਰੁ ॥

ਉਨ ਕੇ ਨੀਚੇ ਜੋਰ ਹੈ ਕਿਸ ਕਾ, ਕਾਇਮ ਹੈ ਕਿਸ ਤੋਰ ਵਹਾਂ ।

ਜੀਅ ਜਾਤਿ ਰੰਗਾ ਕੇ ਨਾਵ ॥

ਗੂਨਾ ਗੂਨੀ<sup>੫</sup> ਖਲਕਤ ਸਾਰੀ, ਰੰਗਾਰੰਗ ਇਕਸਾਮਣ ਸਭੀ ।

ਸਭਨਾ ਲਿਖਿਆ ਵੁੜੀ ਕਲਾਮ ॥

ਲਿੱਖੇ ਲਿਖਨੇ ਵਾਲੋਂ ਨੇ, ਬੇਰੋਕ ਕਲਮ ਸੇ ਨਾਮ ਸਭੀ ।

ਏਹੁ ਲੇਖਾ ਲਿਖਿ ਜਾਣੈ ਕੋਇ ॥

੧. ਸਿਰਜਨਹਾਰ । ੨. ਸਿਸਟੀ । ੩. ਮਰਯਾਦਾ । ੪. ਲੋਕ;  
ਗੂਨੀਆਂ । ੫. ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦੀ । ੬. ਕਿਸਮ ।



ਕੌਨ ਭਲਾ ਲਿਖ ਸਕਤਾ ਹੈ, ਯੇਹ ਗਿਨਤੀ ਹੋ ਮਰਕੂਮ<sup>੧</sup> ਕਹਾਂ ।

**ਲੇਖਾ ਲਿਖਿਆ ਕੇਤਾ ਹੋਇ ॥**

ਇਸ ਗਿਨਤੀ ਕੀ ਗਿਨਤੀ, ਗਿਨਤੀ ਵਾਲੋਂ ਕੋ ਮਾਲੂਮ ਕਹਾਂ ।

**ਕੇਤਾ ਤਾਣੁ ਸੁਆਲਿਹੁ ਰੂਪੁ ॥**

ਕਿਤਨੀ ਤੇਰੀ ਤਾਕਤ ਹੈ, ਕਿਆ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ਸੁਹਾਨਾ ਹੈ ।

**ਕੇਤੀ ਦਾਤਿ ਜਾਣੈ ਕੌਣੁ ਕੂਤੁ ॥**

ਕਿਤਨੀ ਦਾਦ ਅੰਗ ਰੋਜ਼ੀ ਬਖਸ਼ੀ, ਕਿਸ ਨੇ ਉਸ ਕੋ ਜਾਨਾ ਹੈ ।

**ਕੀਤਾ ਪਸਾਉ ਏਕੋ ਕਵਾਉ ॥**

ਹਰਫ<sup>੨</sup> ਕਹਾ ਜਬ ਏਕ ਹੀ ਤੂ ਨੇ, ਫੈਲੇ ਆਲਮ<sup>੩</sup> ਸਾਰੇ ਹੈਂ ।

**ਤਿਸ ਤੇ ਹੋਏ ਲਖ ਦਰੀਆਉ ॥**

ਹਰਫ<sup>੨</sup> ਕਹਾ ਜਬ ਏਕ ਹੀ ਤੂ ਨੇ, ਫੂਟੇ ਲਾਖੋਂ ਧਾਰੇ ਹੈਂ ।

**ਕੁਦਰਤਿ ਕਵਣੁ ਕਹਾ ਵੀਚਾਰੁ ॥**

ਮੁਝ ਮੈਂ ਕਬ ਯੇ ਕੁਦਰਤ<sup>੪</sup> ਹੈ, ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਸੋਚ ਬਿਚਾਰ ਕਰੂੰ ।

**ਵਾਰਿਆ ਨ ਜਾਵਾ ਏਕ ਵਾਰ ॥**

ਮੈਂ ਇਸ ਲਾਇਕ ਕਬ ਹੂੰ, ਤੁਝ ਪਰ ਜਾਨ ਫਿਦਾ<sup>੫</sup> ਇਕ ਬਾਰ ਕਰੂੰ ।

**ਜੋ ਤੁਧੁ ਭਾਵੈ ਸਾਈ ਭਲੀ ਕਾਰ ॥**

ਕਾਰ ਵਹੀ ਅੱਛਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋ, ਸਮਝੇ ਅੱਛਾ ਕਾਰ ਤੂ ਹੀ ।

**ਤੂ ਸਦਾ ਸਲਾਮਤਿ ਨਿਰੰਕਾਰ ॥੧੬॥**

ਤੇਰੀ ਜਾਤ ਸਲਾਮਤ ਦਾਇਮ<sup>੬</sup>, ਪਾਕ ਹੈ ਨਿਰੰਕਾਰ<sup>੭</sup> ਤੂ ਹੀ ॥੧੬॥

੧. ਕਿਥੇ ਲਿਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ । ੨. ਸ਼ਬਦ ('ਕੁਨ' ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਸੰਸਾਰ ਉਤਪੰਨ ਹੋਇਆ) । ੩. ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀਆਂ । ੪. ਸਮਰੱਥਾ । ੫. ਕੁਰਬਾਨ । ੬. ਸਦੀਵੀ । ੭. ਨਿਰ-ਅਕਾਰ, ਭਾਵ ਜਿਸ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਲ ਨਾ ਹੋਵੇ ।

ਅਸੰਖ ਜਪ ਅਸੰਖ ਭਾਉ ॥

ਸੰਖੋਂ<sup>੧</sup> ਹੀ ਜਪ ਕਰਤੇ ਹੈਂ, ਔਰ ਸੰਖੋਂ ਇਸ਼ਕ ਮੁਹੱਬਤ ਭੀ ।

ਅਸੰਖ ਪੂਜਾ ਅਸੰਖ ਤਪ ਤਾਉ ॥

ਸੰਖੋਂ ਪੂਜਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ, ਔਰ ਸੰਖੋਂ ਲੋਗ ਰਿਆਜਤ<sup>੨</sup> ਭੀ ।

ਅਸੰਖ ਗਰੰਥ ਮੁਖਿ ਵੇਦ ਪਾਠ ॥

ਸੰਖੋਂ ਲੋਗ ਗਰੰਥੋਂ ਔਰ, ਵੇਦੋਂ ਕਾ ਪਾਠ ਸੁਨਾਤੇ ਹੈਂ ।

ਅਸੰਖ ਜੋਗ ਮਨਿ ਰਹਹਿ ਉਦਾਸ ॥

ਸੰਖੋਂ ਜਿਨ ਕੇ ਮਨ ਮੇਂ ਉਦਾਸੀ, ਬਨ ਮੇਂ ਯੋਗ ਕਮਾਤੇ ਹੈਂ ।

ਅਸੰਖ ਭਗਤ ਗੁਣ ਗਿਆਨ ਵੀਚਾਰ ॥

ਸੰਖੋਂ ਹੀ ਗੁਣ ਤੇਰੇ ਸੋਚੇਂ, ਭਗਤ ਵਹ ਗਿਆਨੀ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ।

ਅਸੰਖ ਸਤੀ ਅਸੰਖ ਦਾਤਾਰ ॥

ਸੰਖੋਂ ਸਤ ਗੁਣ<sup>੩</sup> ਵਾਲੇ ਹੈਂ, ਔਰ ਸੰਖੋਂ ਦਾਨੀ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ।

ਅਸੰਖ ਸੂਰ ਮੁਹ ਭਖ ਸਾਰ ॥

ਸੰਖੋਂ ਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ ਹੈਂ, ਤਲਵਾਰ ਜੋ ਮੂੰਹ ਪਰ ਖਾਤੇ ਹੈਂ ।

ਅਸੰਖ ਮੋਨਿ ਲਿਵ ਲਾਇ ਤਾਰ ॥

ਸੰਖੋਂ ਚੁਪ ਗੁਪ ਰਹਿ ਰਹਿ ਕਰ, ਬਸ ਤੁਝ ਮੇਂ ਧਿਆਨ ਲਗਾਤੇ ਹੈਂ ।

ਕੁਦਰਤਿ ਕਵਣ ਕਹਾ ਵੀਚਾਰੁ ॥

ਮੁਝ ਮੇਂ ਕਬ ਯੇਹ ਕੁਦਰਤ<sup>੪</sup> ਹੈ, ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਸੋਚ ਬਿਚਾਰ ਕਰੂੰ ।

ਵਾਰਿਆ ਨ ਜਾਵਾ ਏਕ ਵਾਰ ॥

ਮੈਂ ਇਸ ਲਾਇਕ ਕਬ ਹੂੰ, ਤੁਝ ਪਰ ਜਾਨ ਫਿਦਾ ਇਕ ਬਾਰ ਕਰੂੰ ।

੧, ਅਨੇਕਾਂ, ਬੇ-ਗਿਣਤ ।

੨, ਤਪੱਸਿਆ ।

੩, ਚੰਗੇ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੇ ।

੪, ਸਮਰੱਥਾ ।



ਜੋ ਤੁਧੁ ਭਾਵੈ ਸਾਈ ਭਲੀ ਕਾਰ ॥

ਕਾਰ ਵਹੀ ਅੱਛਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋ, ਸਮਝੇ ਅੱਛਾ ਕਾਰ ਤੂ ਹੀ ।

ਤੂ ਸਦਾ ਸਲਾਮਤਿ ਨਿਰੰਕਾਰ ॥੧੭॥

ਤੇਰੀ ਜਾਤ ਸਲਾਮਤ ਦਾਇਮ, ਪਾਕ ਹੈ ਨਿਰੰਕਾਰ ਤੂ ਹੀ ॥੧੭॥

ਅਸੰਖ ਮੂਰਖ ਅੰਧ ਘੋਰ ॥

ਸੰਖੋਂ ਮਨ ਕੇ ਅੰਧੇ ਹੈਂ, ਔਰ ਮੂਰਖ ਮਨ ਕੇ ਖਾਮ ਬਹੁਤ ।

ਅਸੰਖ ਚੋਰ ਹਰਾਮ ਖੋਰ ॥

ਸੰਖੋਂ ਚੋਰੀ ਕਰਤੇ ਹੈਂ, ਔਰ ਖਾਏਂ ਮਾਲ ਹਰਾਮ ਬਹੁਤ ।

ਅਸੰਖ ਅਮਰ ਕਰਿ ਜਾਹਿ ਜੋਰ ॥

ਸੰਖੋਂ ਜਾਬਰ ਜੋਰ ਕੇ ਬਲ ਪਰ, ਅਪਨਾ ਹੁਕਮ ਚਲਾਤੇ ਹੈਂ ।

ਅਸੰਖ ਗਲ ਵਢ ਹਤਿਆ ਕਮਾਹਿ ॥

ਸੰਖੋਂ ਗਰਦਨ ਕਾਟੇਂ ਮੂਜ਼ੀ, ਜ਼ਾਲਮ ਖੂਨ ਬਹਾਤੇ ਹੈਂ ।

ਅਸੰਖ ਪਾਪੀ ਪਾਪੁ ਕਰਿ ਜਾਹਿ ॥

ਸੰਖੋਂ ਐਸੇ ਪਾਪੀ ਹੈਂ, ਜੋ ਪਾਪ ਕਮਾਤੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ।

ਅਸੰਖ ਕੂੜਿਆਰ ਕੂੜੇ ਫਿਰਾਹਿ ॥

ਸੰਖੋਂ ਐਸੇ ਝੂਠੇ ਹੈਂ, ਜੋ ਝੂਠੀ ਬਾਤ ਲਗਾਤੇ ਹੈਂ ।

ਅਸੰਖ ਮਲੇਛ ਮਲੁ ਭਖਿ ਖਾਹਿ ॥

ਸੰਖੋਂ ਹੈਂ ਨਾਪਾਕ ਨਜਿਸਾ, ਜੋ ਗੰਦੀ ਚੀਜ਼ੇ ਖਾਤੇ ਹੈਂ ।

ਅਸੰਖ ਨਿੰਦਕ ਸਿਰਿ ਕਰਹਿ ਭਾਰੁ ॥

ਸੰਖੋਂ ਗੈਬਤ<sup>੨</sup> ਕਰਤੇ ਹੈਂ, ਗਰਦਨ ਪਰ ਬੋਝ<sup>੩</sup> ਉਠਾਤੇ ਹੈਂ ।

੧. ਗੰਦੇ । ੨. ਨਿੰਦਿਆ । ੩. ਨਿੰਦਿਆ ਦਾ ਭਾਰ ।

**ਨਾਨਕੁ ਨੀਚੁ ਕਹੈ ਵੀਚਾਰੁ ॥**

‘ਨਾਨਕ’ ਆਜਿਜ਼<sup>੧</sup> ਕਹਿਤਾ ਹੈ, ਜਿਤਨਾ ਭੀ ਸੋਚ ਬਿਚਾਰ ਕਰੂੰ।

**ਵਾਰਿਆ ਨ ਜਾਵਾ ਏਕ ਵਾਰ ॥**

ਮੈਂ ਇਸ ਲਾਇਕ ਕਬ ਹੂੰ, ਤੁਝ ਪਰ ਜਾਨ ਫਿਦਾ<sup>੨</sup> ਇਕ ਬਾਰ ਕਰੂੰ।

**ਜੋ ਤੁਧੁ ਭਾਵੈ ਸਾਈ ਭਲੀ ਕਾਰ ॥**

ਕਾਰ ਵਹੀ ਅੱਛਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋ, ਸਮਝੇ ਅੱਛਾ ਕਾਰ ਤੂ ਹੀ।

**ਤੂ ਸਦਾ ਸਲਾਮਤਿ ਨਿਰੰਕਾਰ ॥੧੮॥**

ਤੇਰੀ ਜਾਤ ਸਲਾਮਤ ਦਾਇਮ, ਪਾਕ ਹੈ ਨਿਰੰਕਾਰ ਤੂ ਹੀ ॥੧੮॥

**ਅਸੰਖ ਨਾਵ ਅਸੰਖ ਥਾਵ ॥**

ਸੰਖੋਂ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਭੀ ਹੈਂ, ਔਰ ਸੰਖੋਂ ਹੀ ਅਸਥਾਨ ਭੀ ਹੈਂ।

**ਅਗੰਮ ਅਗੰਮ ਅਸੰਖ ਲੋਅ ॥**

ਜਿਨ ਤਕ ਜਾਣਾ ਨਾਮੁਮਕਿਨ<sup>੩</sup> ਹੈ, ਸੰਖੋਂ ਔਰ ਜਹਾਨ ਭੀ ਹੈਂ।

**ਅਸੰਖ ਕਹਹਿ ਸਿਰਿ ਭਾਰੁ ਹੋਇ ॥**

ਸੰਖੋਂ ਕਹਿਣਾ ਯੇਹ ਭੀ ਅਪਨੇ, ਸਰ ਪਰ ਬੋਝ ਉਠਾਨਾ ਹੈ।

**ਅਖਰੀ ਨਾਮੁ ਅਖਰੀ ਸਾਲਾਹ ॥**

ਹਰਫੋਂ ਸੇ ਹੀ ਨਾਮ ਬਨਾ, ਹਰਫੋਂ ਸੇ ਹਮਦ<sup>੪</sup> ਸੁਨਾਨਾ ਹੈ।

**ਅਖਰੀ ਗਿਆਨ ਗੀਤ ਗੁਣ ਗਾਹ ॥**

ਹਰਫੋਂ ਹੀ ਸੇ ਗਿਆਨ ਬਤਾਏਂ, ਗੀਤ ਗੁਣੋਂ ਕੇ ਗਾਤੇ ਹੈਂ।

**ਅਖਰੀ ਲਿਖਣੁ ਬੋਲਣੁ ਬਾਣਿ ॥**

ਹਰਫੋਂ ਹੀ ਸੇ ਬੋਲ ਬਨੇ, ਜੋ ਲਿਖੇ ਬੋਲੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ।

੧. ਦਾਸ। ੨. ਕੁਰਬਾਨ। ੩. ਅਸੰਭਵ। ੪. ਉਸਤਤੀ।



**ਅਖਰਾ ਸਿਰਿ ਸੰਜੋਗੁ ਵਖਾਣਿ ॥**

ਹਰਫੋਂ ਹੀ ਸੇ ਮਾਥੇ ਪਰ, ਸੰਜੋਗ ਭੀ ਪਹਿਲੇ ਲਿੱਖਾ ਹੈ।

**ਜਿਨਿ ਏਹਿ ਲਿਖੇ ਤਿਸੁ ਸਿਰਿ ਨਾਹਿ ॥**

ਲੇਕਿਨ ਲਿਖਨੇ ਵਾਲੇ ਕੇ, ਮਾਥੇ ਪਰ ਕਿਸ ਨੇ ਲਿੱਖਾ ਹੈ।

**ਜਿਵ ਫੁਰਮਾਏ ਤਿਵ ਤਿਵ ਪਾਹਿ ॥**

ਵੈਸਾ ਵੈਸਾ ਮਿਲਤਾ ਹੈ, ਵੁਹ ਜੈਸਾ ਜੈਸਾ ਕਹਿਤਾ ਹੈ।

ਮਿਲਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਹਿਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਹਿਤਾ ਹੈ ਮਿਲ ਰਹਿਤਾ ਹੈ।

**ਜੇਤਾ ਕੀਤਾ ਤੇਤਾ ਨਾਉ ॥**

ਜਿਤਨੀ ਮਖਲੂਕਾਤ<sup>੧</sup> ਹੂਈ, ਖਾਲਕ<sup>੨</sup> ਕਾ ਉਤਨਾ ਨਾਮ ਹੂਆ।

**ਵਿਣੁ ਨਾਵੈ ਨਾਹੀ ਕੋ ਥਾਉ ॥**

ਨਾਮ ਜਹਾਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ, ਵੁਹ ਥੋਲੋ ਕੌਨ ਮੁਕਾਮ<sup>੩</sup> ਹੂਆ।

**ਕੁਦਰਤਿ ਕਵਣੁ ਕਹਾ ਵੀਚਾਰੁ ॥**

ਕੌਨ ਸੀ ਮੁਝ ਮੈਂ ਕੁਦਰਤ ਹੈ, ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਸੋਚ ਬਿਚਾਰ ਕਰੂੰ।

**ਵਾਰਿਆ ਨ ਜਾਵਾ ਏਕ ਵਾਰ ॥**

ਮੈਂ ਇਸ ਲਾਇਕ ਕਬ ਹੂੰ, ਤੁਝ ਪਰ ਜਾਨ ਫਿਦਾ ਇਕ ਬਾਰ ਕਰੂੰ।

**ਜੇ ਤੁਧੁ ਭਾਵੈ ਸਾਈ ਭਲੀ ਕਾਰ ॥**

ਕਾਰ ਵਹੀ ਅੱਛਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋ ਸਮਝੇ ਅੱਛਾ ਕਾਰ ਤੂ ਹੀ।

**ਤੂ ਸਦਾ ਸਲਾਮਤਿ ਨਿਰੰਕਾਰ ॥੧੯॥**

ਤੇਰੀ ਜਾਤ ਸਲਾਮਤ ਦਾਇਮ, ਪਾਕ<sup>੪</sup> ਹੈ ਨਿਰੰਕਾਰ ਤੂ ਹੀ ॥੧੯॥

੧. ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ੨. ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ੩. ਟਿਕਾਣਾ ੪. ਪਵਿਤਰ

ਭਰੀਐ ਹਥੁ ਪੈਰੁ ਤਨੁ ਦੇਹ ॥

ਹਾਥ ਭਰੇਂ ਯਾ ਪੈਰ ਭਰੇਂ, ਯਾ ਤਨ ਸੇ ਚਿਮਟੇ ਖਾਕ ਕਭੀ ।

ਪਾਣੀ ਧੋਏ ਉਤਰਸੁ ਖੇਹ ॥

ਪਾਣੀ ਸੇ ਜਬ ਧੋ ਡਾਲੇ, ਹੋ ਖਾਕ ਸੇ ਫੋਰਨ ਸਾਢ ਸਭੀ ।

ਮੂਤ ਪਲੀਤੀ ਕਪੜੁ ਹੋਇ ॥

ਮੈਲ ਨਜਾਸਤ<sup>੧</sup> ਲਗਨੇ ਸੇ, ਨਾਪਾਕ<sup>੨</sup> ਜੋ ਕਪੜਾ ਹੋਤਾ ਹੈ ।

ਦੇ ਸਾਬੂਣੁ ਲਈਐ ਓਹੁ ਧੋਇ ॥

ਦੂਰ ਪਲੀਦੀ<sup>੧</sup> ਹੋ ਜਾਏ, ਤੂ ਸਾਬਨ ਸੇ ਜਬ ਧੋਤਾ ਹੈ ।

ਭਰੀਐ ਮਤਿ ਪਾਪਾ ਕੈ ਸੰਗਿ ॥

ਐਸੇ ਹੀ ਜਬ ਮਨ ਹੋ ਮੈਲਾ, ਪਾਪ ਕੀ ਗੰਦੀ ਬਾਤੋਂ ਸੇ ।

ਓਹੁ ਧੋਪੈ ਨਾਵੈ ਕੈ ਰੰਗਿ ॥

ਨਾਮ ਖੁਦਾ ਕੀ ਉਲਫਤ<sup>੩</sup> ਸੇ ਵਹ, ਪਾਪ ਸਭੀ ਧੁਲ ਜਾਏ<sup>੪</sup>ਗੇ ।

ਪੁੰਨੀ ਪਾਪੀ ਆਖਣੁ ਨਾਹਿ ॥

ਕਹਿਨੇ ਸੇ ਹੋ ਨੇਕ ਕਹਾਂ, ਕਹਿਨੇ ਸੇ ਹੋ ਬਦਕਾਰ<sup>੫</sup> ਕਹਾਂ ।

ਕਰਿ ਕਰਿ ਕਰਣਾ ਲਿਖਿ ਲੈ ਜਾਹੁ ॥

ਕਾਮ ਤੂ ਜੋ ਜੋ ਕਰਤਾ ਹੈ, ਸਭ ਜਾਏ ਲਿਖਾ ਸਾਬ ਵਹਾਂ ।

ਆਪੇ ਬੀਜਿ ਆਪੇ ਹੀ ਖਾਹੁ ॥

ਆਪ ਹੀ ਬੋਏ<sup>੫</sup>, ਆਪ ਹੀ ਕਾਟੇ, ਬੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਖਾਤਾ ਹੈ ।

ਨਾਨਕ ਹੁਕਮੀ ਆਵਹੁ ਜਾਹੁ ॥੨੦॥

ਹੁਕਮ ਖੁਦਾ ਸੇ ਆਏ 'ਨਾਨਕ' ਹੁਕਮ ਖੁਦਾ ਸੇ ਜਾਤਾ ਹੈ ॥੨੦॥

੧. ਗੰਦਗੀ । ੨. ਅਪਵਿੱਤਰ, ਗੰਦਾ । ੩. ਈਸ਼ਵਰੀ-ਪ੍ਰੇਮ । ੪. ਬੂਰਾ । ੫. ਬੀਜੇ ।



ਤੀਰਥੁ ਤਪੁ ਦਇਆ ਦਤੁ ਦਾਨੁ ॥

ਤੀਰਥ ਜਾਏ ਜੁਹਦਾ ਕਮਾਏ, ਖੂਬ ਦਇਆ ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਕਰੇ ।

ਜੇ ਕੋ ਪਾਵੈ ਤਿਲ ਕਾ ਮਾਨੁ ॥

ਲੇਕਿਨ ਫਲ ਤਿਲ ਜਿਤਨਾ ਪਾਏ, ਜਿਸ ਪਰ ਮਾਨ ਗੁਮਾਨ ਕਰੇ ।

ਸੁਣਿਆ ਮੰਨਿਆ ਮਨਿ ਕੀਤਾ ਭਾਉ ॥

ਬੰਦਾ ਸੁਨ ਸੁਨ ਕਰ ਜੋ ਮਾਨੇ, ਪ੍ਰੇਮ ਸੇ ਦਿਲ ਮੇਂ ਧਿਆਨ ਧਰੇ ।

ਅੰਤਰ ਗਤਿ ਤੀਰਥਿ ਮਲਿ ਨਾਉ ॥

ਅਪਨੇ ਮਨ ਕੇ ਤੀਰਥ ਮੇਂ ਵਹ, ਮਲ ਮਲ ਕਰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰੇ ।

ਸਭਿ ਗੁਣ ਤੇਰੇ ਮੈ ਨਾਹੀ ਕੋਇ ॥

ਤੂ ਵਸਥੇਂ ਕਾ ਵਾਲੀ ਮਾਲਕਾਰ, ਗੁਨ ਕਾ ਮੁਝ ਮੇਂ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ।

ਵਿਣੁ ਗੁਣ ਕੀਤੇ ਭਗਤਿ ਨ ਹੋਇ ॥

ਜਬ ਤਕ ਵਸਥੇਂ ਨ ਹੋਂ ਕੁਛ ਪੱਲੇ, ਭਗਤੀ ਸੇ ਕੁਛ ਕਾਮ ਨਹੀਂ ।

ਸੁਅਸਤਿ ਆਥਿ ਬਾਣੀ ਬਰਮਾਉ ॥

ਮਾਇਆ ਸ਼ਬਦ ਔਰ ਬ੍ਰਹਮਾਓਂ ਕਾ, ਖਾਲਕ ਖੈਰ ਅੰਦੇਸ਼ ਖੁਦਾ ।

ਸਤਿ ਸੁਹਾਣੁ ਸਦਾ ਮਨਿ ਚਾਉ ॥

ਤੂ ਸਤ ਚਿਤ ਆਨੰਦ ਹੈਂ ਸੁੰਦਰ, ਤੁਝ ਕੋ ਹੋ ਪਰਨਾਮ ਸਦਾ ।

ਕਵਣੁਸੁਵੇਲਾਵਖਤੁ ਕਵਣੁਕਵਣ ਥਿਤਿ ਕਵਣੁ ਵਾਰੁ ॥

ਕੌਨ ਸਾ ਥਾ ਵਹ ਵਕਤ ਜਮਾਨਾ, ਕੌਨ ਸਾ ਦਿਨ ਤਾਰੀਖ ਵਹ ਥੀ ।

ਕਵਣਿ ਸਿ ਰੁਤੀ ਮਾਹੁ ਕਵਣੁ ਜਿਤੁ ਹੋਆ ਆਕਾਰੁ ॥

ਮੌਸਮ ਔਰ ਮਹੀਨਾ ਕਿਆ ਥਾ, ਨੀਵ ਰਖੀ ਜਬ ਦੁਨੀਆਂ ਕੀ ।

੧. ਤਪ।੨. ਹੋਗੁਣਾਂ ਦੇ ਸੁਆਮੀ ! ਸਾਰੇਗੁਣਤੇਰੇ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਹੇ ਹਨ ।੩.ਸੁਭਗੁਣ ।



ਵੇਲ ਨ ਪਾਈਆ ਪੰਡਤੀ ਜਿ ਹੋਵੈ ਲੇਖੁ ਪੁਰਾਣੁ ॥

ਪੰਡਤ ਵਕਤ ਲਗਨ ਗਰ ਪਾਤੇ, ਲਿਖਤੇ ਸਾਫ ਪੁਰਾਨ ਮੇਂ ਵਹੁ ।

ਵਖਤੁਨ ਪਾਇਓਕਾਦੀਆ ਜਿ ਲਿਖਨਿ ਲੇਖੁ ਕੁਰਾਣੁ॥

ਕਾਜੀ ਜਾਨਤੇ ਸਾਇਤਾ ਤੋ, ਲਿਖ ਦੇਤੇ ਸਭ ਕੁਰਾਨ ਮੇਂ ਵਹੁ ।

ਥਿਤਿ ਵਾਰੁ ਨਾ ਜੋਗੀ ਜਾਣੈ ਰੁਤਿ ਮਾਹੁ ਨਾ ਕੋਈ ॥

ਦਿਨ, ਤਾਰੀਖ, ਮਹੀਨਾ, ਮੌਸਮ, ਜੋਗੀ ਕੋ ਮਾਲੂਮ ਕਹਾਂ ।

ਜਾ ਕਰਤਾ ਸਿਰਠੀ ਕਉ ਸਾਜੇ ਆਪੇ ਜਾਣੈ ਸੋਈ ॥

ਜਾਨੇ ਤੋ ਵਹੁ ਖਾਲਕ ਜਾਨੇ, ਜਿਸ ਸੇ ਹੈ ਆਬਾਦ ਜਹਾਂ ੨ ।

ਕਿਵਕਰਿਆਖਾਕਿਵਸਾਲਾਹੀਕਿਉਵਰਨੀਕਿਵਜਾਣਾ॥

ਕਿਉਂ ਕਰ ਬੋਲੈ ਹਮਦੁ ਕਰੂੰ, ਯਾ ਸ਼ਰਹ ਕਰੂੰ ਯਾ ਜਾਨੂ ਮੇਂ ।

ਨਾਨਕ ਆਖਣਿ ਸਬੁਕੋ ਆਖੈ ਇਕਦੂ ਇਕੁਸਿਆਣਾ॥

‘ਨਾਨਕ’ ਕਹਿਨੇ ਕੋ ਸਭ ਕਹਿ ਦੇ, ਸਭ ਬੜੁ ਚੜੁ ਕਰ ਸਿਆਨੇ ਹੈਂ ।

ਵਡਾ ਸਾਹਿਬੁ ਵਡੀ ਨਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਕਾ ਹੋਵੈ ॥

ਨਾਮ ਬੜਾ ਔਰ ਸ਼ਾਨ ਬੜੀ, ਜੋ ਚਾਹੇ ਸੋ ਹੈ ਜਾਤਾ ਹੈ ।

ਨਾਨਕ ਜੇ ਕੋ ਆਪੋ ਜਾਣੈ ਅਗੈ ਗਇਆਨਸੋਹੈ॥੨੧॥

‘ਨਾਨਕ’ ਜੋ ਹੋਕਾਰੀਃ ਹੈ, ਕਬ ਆਗੇ ਇਜ਼ਤ ਪਾਤਾ ਹੈ ।

ਪਾਤਾਲ ਪਾਤਾਲ ਲਖ ਆਗਾਸਾ ਆਗਾਸ ॥

ਲਾਖੋਂ ਹੈਂ ਪਾਤਾਲ ਯਹਾਂ, ਪਾਤਾਲੋਂ ਕੇ ਪਾਤਾਲ ਭੀ ਹੈਂ ।

ਫੈਲੇ ਲਾਖੋਂ ਆਕਾਸ਼ੋਂ ਪਰ, ਆਕਾਸ਼ੋਂ ਕੇ ਜਾਲ ਭੀ ਹੈਂ ।